

Nad instrukcí o pastorální konverzi farnosti

Marián Bartoloměj Čáčik

Kongregace pro klérus zveřejnila¹ dne 20. 7. 2020 novou instrukci *Pastorální konverze farního společenství ve službách evangelizačního poslání církve*,² podepsanou prefektem této kongregace kardinálem B. Stellou již 19. 6. 2020, po schválení papežem Františkem o dva dny dříve, která navazuje na interdikasteriální instrukci k některým otázkám ohledně možností laiků podílet se na službách vykonávaných kněžími *Ecclesia de Mysterio* (15. 8. 1997) a instrukci Kongregace pro klérus *Kněz, pastýř a vůdce farního společenství* (4. 8. 2002).

Tato poslední instrukce, jakkoli nese zřejmý pastoračně – exhortativní charakter, ze své větší části nabízí materiál právní povahy. Abychom mohli kanonicko-právně posoudit, co tento nejnovější dokument Kongregace pro klérus nabízí, je třeba již od počátku vyjít z jeho právní charakteristiky. O instrukcích stanovuje Kodex kanonického práva, že „vykládají ustanovení zákona a dávají pokyny pro jeho provádění.“³ Proto „se vydávají pro potřebu těch, kterým je svěřeno provádění zákona, a je také zavazují při jeho provádění.“⁴ Mají tudíž nikoli obecnou, ale jenom interní závaznost (tudíž, zavazují nikoli všechny věřící, pro něž byl zákon vydán, ale jenom vydávajícímu orgánu administrativně podřízené, jimž je svěřeno jeho provádění).⁵ O ustanoveních obsažených v instrukcích platí, že „neruší zákon,

¹ O nové instrukci informovalo tiskové středisko Svatého stolce a její text byl v sedmi jazykových mutacích uveřejněn na oficiálních webových stránkách <<http://press.vatican.va/content/salastampa/it/bollettino/pubblico/2020/07/20/0391/00886.html>> (15. 10. 2020).

² Vzhledem k dosavadní neexistenci oficiálního českého překladu tento článek vychází ze zveřejněných oficiálních znění v anglickém a italském jazyce.

³ Srov. kán. 34 § 1 CIC/1983.

⁴ *Ibidem*.

⁵ Srov. HRDINA, Ignác Antonín, SZABO, Miloš, *Teorie kanonického práva*, Praha, 2018, s. 124.

a jestliže je některé z nich v rozporu se zákonem, nemá toto ustanovení žádnou právní účinnost.“⁶

Nutno přiznat, že z právního hlediska se jedná o text poněkud nezajímavý, protože nejenom, že nepřináší žádnou změnu platného práva (což ze své podstaty instrukce pochopitelně ani nemůže), avšak až na výjimky ani nepřichází s ničím novým. Povětšinou se omezuje na narativní přetlumočení ustanovení kánonů Kodexu kanonického práva ohledně farností, farářů a působení laiků. V tomto ohledu je pak její větší část pouhým resumé stávajících norem, které zmiňovaná kongregace (potažmo Nejvyšší Pontifik) shledávají jako užitečné zdůraznit pro obnovu farností a jejich evangelizačního působení. Celá instrukce o pastorální konverzi farnosti nese zřetelné stopy myšlenek a důrazů současného papeže, jak je patrné i z poznámkového aparátu a z hojných citací jeho exhortace *Evangelii gaudium*, která je tak zřejmou ideovou inspirací této instrukce.

Instrukce o pastorální konverzi farnosti vychází ze změn, které nastaly ve společnosti, a tudíž i v životě jednotlivých věřících, což by měl reflektovat i život jejich společenství. Dnes již farnosti nejsou primárním místem setkávání a společenským centrem, jak tomu bývalo v minulosti, tudíž je nutné hledat nové formy blízkosti a doprovázení.⁷ Přesto však farnost „zůstává nepostradatelným organismem prvořadého významu ve viditelné struktuře církve.“⁸ Ačkoliv tedy „současný farní model už adekvátně nekoresponduje s mnohými očekáváními věřících“⁹ a „některé pastorační působení limitované na určité území farnosti je zastaralé,“¹⁰ instrukce zdůrazňuje, že „z kanonického hlediska zůstává územní princip v platnosti, pokud to vyžaduje zákon.“¹¹ Je tudíž zřejmé, že tento dokument představuje spíše pokus o obnovu než reformu. To si ostatně klade sám za cíl – určit perspektivy, které umožňují obnovení „tradičních“ farních struktur.¹²

⁶ Srov. kán. 34 § 2 CIC/1983.

⁷ Srov. Kongregace pro klérus, *La conversione pastorale della comunità parrocchiale al servizio della missione evangelizzatrice della Chiesa*, <<http://press.vatican.va/content/salastampa/it/bollettino/pubblico/2020/07/20/0391/00886.html>> (15. 10. 2020), čl. 14.

⁸ Ibidem, čl. 12.

⁹ Ibidem, čl. 16.

¹⁰ Ibidem.

¹¹ Ibidem.

¹² Ibidem, čl. 20.

Po úvodní části (čl. 1–41), poskytující teologicko-pastorační reflexi, se instrukce v celé své zbývající části až do závěru (čl. 42–121) věnuje právnímu hledisku této konverze farního společenství. Vzhledem k tomu, že nemá význam opakovat všeobecně známá ustanovení Kodexu kanonického práva, zaměříme se pouze na ty části, kde instrukce jde za literu kánonů a skýtá určité novum, resp. vysvětlující komentáře kánonů či návod k jejich realizaci.

Pastorační jednotky a pastorační oblasti

Nad rámeček kán. 374, zmiňujícího farnosti a okrskové vikariáty (resp. děkanáty), definuje instrukce nové formy organizace pastoračního působení, které by odráželo nový vztah mezi věřícími a určitým územím – *pastorační jednotky a pastorační oblasti (regiony, zóny)*.¹³ Zatímco pastorační jednotkou se rozumí teritorium vzniklé propojením několika farností uvnitř okrskového vikariátu, pastorační oblast vznikne spojením více vikariátů. Jako důvod vzniku takovýchto útvarů se uvádí velká rozlehlost území některého vikariátu či diecéze anebo vzrůstající počet věřících.¹⁴ Oba útvary ustanoví diecézní biskup dekretem po vyslechnutí kněžské rady.¹⁵ Instrukce nabízí několik forem takovýchto farních uskupení:¹⁶

1. *prosté sdružení* – každá z farností si zachová svou vlastní identitu a právní subjektivitu;
2. *vtělení* – jedna farnost se sloučí s jinou tak, že je jí „vstřebána“, tj. pozbývá svou osobitost i právní subjektivitu a stává se součástí oné druhé farnosti;
3. *skutečné spojení* – zanikají obě spojující se farnosti a dávají vzniknout nové farnosti (nové právnické osobě);
4. *rozdělení* – existující farnost zaniká a dává vzniknout několika novým farnostem.

Pro každou farnost, kterou ruší, musí biskup písemně vydat zvláštní dekret, v němž důkladně uvede důvody tohoto svého rozhodnutí.¹⁷ V případě *vtělení* jedné farnosti do jiné pak musí existovat důvody, které se přímo týkají daného farního

¹³ K těmto novým útvarům zatím ještě nevznikla jednotná česká terminologie.

¹⁴ Srov. Kongregace pro klérus, *La conversione pastorale della comunità parrocchiale al servizio della missione evangelizzatrice della Chiesa*, <<http://press.vatican.va/content/salastampa/it/bollettino/pubblico/2020/07/20/0391/00886.html>> (15. 10. 2020), čl. 54 a čl. 61.

¹⁵ *Ibidem*, čl. 46.

¹⁶ Srov. *ibidem*, čl. 47–48.

¹⁷ Srov. *ibidem*, čl. 47 a čl. 49.

společenství, a rozhodnutí nemůže být založeno na nějakých „obecných úvahách či teoriích“.¹⁸ Instrukce přímo vyjmenovává jako nedostačující tyto důvody: nedostatek diecézního kléru, celková finanční situace diecéze či jiné důvody uvnitř společenství, které jsou pravděpodobně reverzibilní a krátkodobé (např. ekonomická nesoběstačnost).¹⁹ V každém případě však musí být uvedeny konkrétní důvody, nepostačuje odkaz na „dobro duší“.²⁰

Zároveň v souvislosti se zrušením farnosti může vyvstat otázka redukce kostelů používaných k bohoslužebným účelům. Zde instrukce odkazuje na existující právní úpravu,²¹ avšak opět jmenuje důvody, které považuje za nedostatečné k takovému kroku: nedostatek kléru, demografický pokles či těžká finanční situace diecéze.²²

Co se týče *pastoračních jednotek*, je vhodné, aby vznikaly na základě určitého společného jmenovatele, např. sociologického, což by umožňovalo jednodušší a soudržnější pastorační působení.²³ Každá z farností takového uskupení musí být svěřena vlastnímu faráři (příp. skupině kněží *in solidum*). Pokud uzná biskup za vhodné, mohou být všechny farnosti v takovémto uskupení svěřeny jednomu faráři.²⁴

V každém případě má biskup postupovat s náležitou rozvahou a ohledem na jednotlivé faráře z takto spojovaných farností, s ohledem na jejich zásluhy i na citová pouta a vděčnost farních společenství, kterým do té doby sloužili. V žádném případě nesmí biskup v jednom dekretu, kterým takovéto uskupení zřizuje, stanovit, že zatímco jednomu z farářů svěřuje všechny tyto farnosti, ostatní faráře automaticky převádí do funkce jeho farních vikářů, anebo že jsou automaticky odstraněni ze svého úřadu.²⁵ Je na diecézním biskupovi, aby při zřizování pastorační jednotky

¹⁸ Ibidem, čl. 48.

¹⁹ Ibidem.

²⁰ Ibidem, čl. 50.

²¹ Kán. 1222 CIC/1983.

²² Kongregace pro klérus, *La conversione pastorale della comunità parrocchiale al servizio della missione evangelizzatrice della Chiesa*, <<http://press.vatican.va/content/salastampa/it/bollettino/pubblico/2020/07/20/0391/00886.html>> (15. 10. 2020), čl. 51.

²³ Srov. ibidem, čl. 55.

²⁴ Srov. ibidem, čl. 56.

²⁵ Srov. ibidem, čl. 57.

v každém jednotlivém případě jasně definoval pravomoci kněze, jenž bude stát v čele tohoto uskupení, jakož i jeho vztah k příslušnému okrskovému vikáři.²⁶

Jakmile je vytvořeno takovéto uskupení farností – ať už se jedná o okrskový vikariát či pastorační jednotku – diecézní biskup určí, zda každá farnost takovéhoho uskupení má mít vlastní pastorační radu nebo zda je vhodnější mít pouze jednu pro celé toto uskupení. Avšak každá jednotlivá farnost (jelikož se jedná o samostatnou právnickou osobu) musí mít vlastní ekonomickou radu.²⁷

V případě *pastoračních oblastí* platí, že takovému uskupení okrskových vikariátů jmenuje biskup biskupského vikáře, který bude nadán řádnou výkonnou pravomocí pro pastorační správu této oblasti. K tomu mu může biskup svěřit i některé zvláštní fakulty.²⁸

Farář

V části věnované farnostem a farářům, jakoby „z jiného světa“ působí zmínka o tom, že „v některých případech, zejména tam, kde neexistuje žádná tradice ani zvyk kanonického domu (fary), nebo je-li z nějakého důvodu takovéto bydlení nemožné, se může stát, že se kněz vrátí, aby žil ve své původní rodině, v místě své prvotní lidské formace a objevování svého povolání. Na jedné straně se toto uspořádání jeví jako pozitivní příspěvek do každodenního života kněze v tom smyslu, že mu zaručuje klidné a stabilní domácí prostředí, zejména pokud jsou jeho rodiče stále přítomni. Na druhé straně je třeba se vyhnout tomu, aby se kněz stával závislý na těchto svých rodinných vztazích, což by mohlo negativně ovlivnit jeho dostupnost pro službu na plný úvazek, jeho vztah ke kněžskému společenství i společenství věřících.“²⁹

Není zcela zřejmé, jak by taková situace byla kompatibilní s rezidenční povinností faráře (pokud by nebyl ustanoven do své rodné farnosti)³⁰ či jak by se tato možnost dala prakticky realizovat v případě větší vzdálenosti mezi rodičovským domem (a tudíž bydlením faráře) a jeho farností.

²⁶ Srov. *ibidem*, čl. 58.

²⁷ Srov. *ibidem*, čl. 59.

²⁸ Srov. *ibidem*, čl. 61.

²⁹ *Ibidem*, čl. 65.

³⁰ Kán. 533 § 1 CIC/1983.

Opětovně je zdůrazněn všeobecný princip, že farář má být ustanoven na dobu neurčitou. K možnosti dané kán. 522 – a sice že faráři mohou být po schválení biskupskou konferencí jmenováni i na dobu určitou – instrukce uvádí, že se nemá jednat o příliš krátkou dobu, ne méně než 5 let.³¹

Farářům ustanoveným na neurčito (případně před uplynutím doby, na kterou byli jmenováni) se připomíná, že musí být k dispozici pro případné přeložení do jiné farnosti resp. jiného úřadu, pokud si to vyžaduje dobro duší anebo nějaká nutnost či je to pro církve jinak vhodné.³² „Je třeba připomenout, že farář je ve službě farnosti, a ne naopak.“³³ Každopádně v případě přeložení či odstranění z úřadu (před uplynutím doby, na níž byl ustanoven) musí být zachována kanonická procedura stanovená v závěru Kodexu kanonického práva.³⁴

Co se týče zřeknutí se úřadu faráře po dovršení 75. roku života, instrukce nad rámec kán. 538 § 3 a kán. 189 stanovuje, že o přijetí své rezignace musí být farář informován *písemně*.³⁵

Administrátor farnosti

Za zmínku – zejména v českém prostředí – stojí kapitola věnovaná administrátorovi farnosti. Ten není kanonickým právem v žádném případě chápán jako trvalý úřad. Podmínky pro jeho ustanovení Kodex kanonického práva definuje jednoznačně: „Když je farnost uvolněna nebo faráři brání ve výkonu farní pastorační služby ztráta svobody, vyhnanství nebo vyhoštění, neschopnost, zdravotní nezpůsobilost nebo jiný důvod, ustanoví diecézní biskup co nejdříve administrátora farnosti, kněze, který zastupuje faráře.“³⁶ Praxe bezdůvodného ustanovování administrátorů farnosti místo farářů nemá oporu v kanonickém právu a je „hrubým zneužitím zákona a zejména práva farníků na plnou pastorační péči. Zákon výslovně stanovuje,

³¹ Kongregace pro klérus, *La conversione pastorale della comunità parrocchiale al servizio della missione evangelizzatrice della Chiesa*, <<http://press.vatican.va/content/salastampa/it/bollettino/pubblico/2020/07/20/0391/00886.html>> (15. 10. 2020), čl. 68.

³² Srov. ibidem, čl. 69.

³³ Ibidem.

³⁴ Kán. 1740–1752 CIC/1983.

³⁵ Kongregace pro klérus, *La conversione pastorale della comunità parrocchiale al servizio della missione evangelizzatrice della Chiesa*, <<http://press.vatican.va/content/salastampa/it/bollettino/pubblico/2020/07/20/0391/00886.html>> (15. 10. 2020), čl. 72.

³⁶ Srov. kán. 539 CIC/1983.

že farnost má mít faráře se stabilním ustanovením.⁴³⁷ Tato praxe je tedy nezákonná, i kdyby s ní třeba počítalo partikulární právo některé diecéze.³⁸

Že se jedná o nešvar vyskytující se nejen v církvi v českých zemích, naznačuje právě tato instrukce. Ta zdůrazňuje, že se jedná o „úřad ze své podstaty přechodný a je vykonáván po dobu, kdy se čeká na jmenování nového faráře. Z tohoto důvodu je nezákonné, aby diecézní biskup jmenoval administrátora farnosti a nechal jej v této funkci po delší dobu, tj. více než rok nebo dokonce trvale, aby se vyhnul jmenování faráře.“³⁹

Nejčastějším důvodem takového jednání bývá do jisté míry iracionální obava biskupů z komplikovanějšího odvolávání či překládání faráře než administrátora farnosti.⁴⁰ Proto i zde instrukce uvádí, že „toto řešení se často přijímá s cílem obejít požadavky zákona týkající se zásady stability pro faráře. Ta je tímto narušena, což poškozuje jak pastorační práci kněze, tak i samotné farní společenství. Kvůli nejistotě ohledně přítomnosti pastýře není farnost schopna plánovat dlouhodobější evangelizační plány a její pastorační péče zůstává omezena na pouhé udržování.“⁴¹

Farní vikář

Ohledně farního vikáře instrukce pouze upřesňuje, že v případě, kdy je ustanoven pro více farností (majících různé faráře), musí již ve jmenovacím dekretu být vysvětleny a popsány úkoly, které jsou mu svěřeny ve vztahu ke každé farní komunitě, jakož i typ spolupráce s každým farářem, co se týče jeho bydliště, obživy a slavení mše svaté.⁴²

³⁷ WOODALL, George John, *A Passion for Justice*, Leominster, 2011, s. 169.

³⁸ Srov. kán. 135 § 2 CIC/1983: „Nižší zákonodárce nemůže platně stanovit zákon, který je v rozporu s právem vyšší právní síly.“

³⁹ Kongregace pro klérus, *La conversione pastorale della comunità parrocchiale al servizio della missione evangelizzatrice della Chiesa*, <<http://press.vatican.va/content/salastampa/it/bollettino/pubblico/2020/07/20/0391/00886.html>> (15. 10. 2020), čl. 75.

⁴⁰ Při dodržení výše citovaných kanonických norem však nejde o proces nikterak časově ani administrativně obtížný.

⁴¹ Kongregace pro klérus, *La conversione pastorale della comunità parrocchiale al servizio della missione evangelizzatrice della Chiesa*, <<http://press.vatican.va/content/salastampa/it/bollettino/pubblico/2020/07/20/0391/00886.html>> (15. 10. 2020), čl. 75.

⁴² Srov. ibidem, čl. 78.

Jáhnové

V oddíle věnovaném jáhnům instrukce poskytuje spíše úvahu nad jejich podstatou a místem v pastoračním působení církve. Zdůrazňuje, že je třeba zachovat pravou identitu jáhnů, kteří nejsou „polokněží“ či „pololaici“.⁴³ Směrem ke kanonickým normám instrukce poznamenává, že „Kodex kanonického práva určuje, které funkce jsou vyhrazeny knězi a které mohou být také svěřeny laikům, zatímco neexistuje žádný náznak nějakého konkrétního úřadu, ve kterém by služba jáhna mohla najít konkrétní vyjádření.“⁴⁴ V tomto ohledu instrukce nabízí tudíž jakési ideové východisko budoucích úvah o tom, jaké místo v pastoračním působení církve lze pro jáhenskou službu nalézt.⁴⁵

V částech pojednávajících o okrskových vikariátech, o společenstvích kněží, kterým je svěřena duchovní správa farnosti *in solidum*, o zasvěcených osobách a laicích nepřináší tato instrukce z kanonickoprávního hlediska nic nového.

Mimořádné formy svěřeni pastorační péče

Zde se instrukce zastavuje u ustanovení kánonu 517 § 2, podle kterého biskup může svěřit „účast na pastorační péči o farnost jáhnovi nebo jiné osobě, která není knězem, nebo společenství osob.“ Zde se odvolává na již dřívější interdikasteriální instrukci *Ecclesia de Misterio*, která zdůraznila, že správné chápání a uplatňování tohoto kánonu vyžaduje, aby k takovému výjimečnému postupu docházelo s přesným dodržováním klauzulí v něm obsažených:

- a) *pro nedostatek kněží*, a ne pro pohodlí nebo špatně chápané „povyšování laikátu“, aj.
- b) za předpokladu, že tu jde o *účast na pastorační péči* a ne o vedení, koordinaci, moderaci, správu farnosti, což podle textu kánonu přísluší pouze knězi.

Právě proto, že jde o případy výjimečné, je třeba především uvažovat o využití služby například postarších kněží, ještě zdatných, nebo svěřit různé farnosti jednomu knězi či *coetui sacerdotum*. V žádném případě nelze přehlížet přednost, kterou tento kánon dává jáhnovi.⁴⁶ Proto i tato nová instrukce upozorňuje, že by

⁴³ Srov. *ibidem*, čl. 80.

⁴⁴ *Ibidem*, čl. 81.

⁴⁵ *Ibidem*.

⁴⁶ Srov. Kongregace pro klérus, Papežská rada pro laiky, Kongregace pro nauku víry, Kongregace pro bohoslužbu a svátosti, Kongregace pro biskupy, Kongregace pro evangelizaci národů, Kongregace

se v daných případech mělo dávat přednost jáhnům před zasvěcenými osobami či laiky.⁴⁷ Navíc se biskupovi „velice doporučuje“, aby v dekretu, kterým bude takovému mimořádné formě pastorační péče ustanovovat kněze zodpovědného za její řízení,⁴⁸ podal alespoň v krátkosti důvody, pro něž shledává ustanovení této mimořádné formy za nutné.⁴⁹

Při zapojení nekněží do pastorační péče by se rovněž mělo dát pozor na užitou terminologii. Instrukce varuje před používáním označení jako „farář“, „pastor“, „kaplan“, „moderátor“, „koordinátor“, „správce farnosti“, která jsou v právu užívaná pro kněze. Stejně tak je nelegitimní a neslučující se s identitou jáhnů užívat u nich výrazů jako „svěřit pastorační péči o farnost“, „předseda farnímu společenství“ a podobné, jelikož tyto výrazy mají spojitost s kněžskou službou farářů. Jako vhodnější se jeví například označení „spolupracujícího jáhna“ a pro zasvěcené osoby a laiky „koordinátor... (kterého odvětví pastorační péče)“, „pastorační spolupracovník“, „pastorační asistent“ apod.⁵⁰

Ekonomická a pastorační rada farnosti

Ohledně ekonomických rad farnosti instrukce vyjasňuje, že z principu sborového orgánu⁵¹ musí ekonomická rada sestávat z minimálního počtu tří osob, přičemž osoba faráře se mezi ně nepočítá. Farář ekonomické radě předsedá, avšak není jejím členem.⁵²

pro instituty zasvěceného života a společnosti apoštolského života, Papežská rada pro výklad textů zákona, Instrukce k některým otázkám ohledně možností laiků podílet se na službách vykonávaných kněžími *Ecclesia de Misterio*, Sekretariát České biskupské konference, Praha, 2001, čl. 4 § 1.

⁴⁷ Kongregace pro klérus, *La conversione pastorale della comunità parrocchiale al servizio della missione evangelizzatrice della Chiesa*, <<http://press.vatican.va/content/salastampa/it/bollettino/pubblico/2020/07/20/0391/00886.html>> (15. 10. 2020), čl. 90.

⁴⁸ Kán. 517 § 2 CIC/1983.

⁴⁹ Srov. Kongregace pro klérus, *La conversione pastorale della comunità parrocchiale al servizio della missione evangelizzatrice della Chiesa*, <<http://press.vatican.va/content/salastampa/it/bollettino/pubblico/2020/07/20/0391/00886.html>> (15. 10. 2020), čl. 93.

⁵⁰ Srov. *ibidem*, čl. 96.

⁵¹ Kán. 115 § 2 CIC/1983.

⁵² Srov. Kongregace pro klérus, *La conversione pastorale della comunità parrocchiale al servizio della missione evangelizzatrice della Chiesa*, <<http://press.vatican.va/content/salastampa/it/bollettino/pubblico/2020/07/20/0391/00886.html>> (15. 10. 2020), čl. 102.

Stat' věnovaná pastoračním radám farnosti nabízí toliko zamyšlení nad jejich významem a teologickým ukotvením, avšak kanonickoprávně nad matérii obsaženou v kánonech kodexu nic nového neobsahuje.

Mešní stipendia a peněžní příspěvky

V závěru se instrukce vyjadřuje i k mešním stipendiím a jiným peněžním příspěvkům v souvislosti s udílením svátostí. Mešní stipendium patří celebrujícímu knězi, příspěvky dané v souvislosti s udílením jiných svátostí jsou darem farnosti.⁵³ Jakkoliv mohou biskupové některé provincie stanovit vyšší příspěvku za udílení svátostí a svátostin,⁵⁴ instrukce poznamenává, že je vždy důležité, aby takového peněžní příspěvku už ze své podstaty byly svobodným aktem ze strany dávajícího, ponechaným na jeho svědomí a smyslu pro církevní odpovědnost, a ne „cena k zaplacení“ či „vybíraný poplatek“.⁵⁵

Věřící tak dobrovolně přispívají na potřeby farnosti, které jsou „jejich potřebami“, a tím se spontánně učí převzít odpovědnost, zejména pak v zemích, v nichž jsou mešní stipendia jediným zdrojem příjmů pro kněze a také jediným zdrojem pro dílo evangelizace. Je však také nutné, aby na straně kněží byl patrný ctnostný příklad v užívání peněz, ať už to je jejich střídmý životní styl či transparentní zacházení s majetkem farnosti.⁵⁶

Jako jisté řešení instrukce nabízí, že by mohli věřící tyto příspěvky dávat anonymně, čímž by se každý mohl cítit svobodný darovat, kolik může anebo co považuje za správné, aniž by byl u toho nucen pocitem povinnosti vůči nějakému očekávání či poplatku.⁵⁷

⁵³ Srov. ibidem, čl. 118.

⁵⁴ Kán. 1264 odst. 2 CIC/1983.

⁵⁵ Srov. Kongregace pro klérus, *La conversione pastorale della comunità parrocchiale al servizio della missione evangelizzatrice della Chiesa*, <<http://press.vatican.va/content/salastampa/it/bollettino/pubblico/2020/07/20/0391/00886.html>> (15. 10. 2020), čl. 118.

⁵⁶ Srov. ibidem, čl. 119–120.

⁵⁷ Srov. ibidem, čl. 121.

Závěrem

Zdá se, že nově vydaná instrukce o pastorální konverzi farnosti jaksi přešlapuje na místě v určitých rozpacích. Zatímco její název jakoby sliboval spirituální adhortaci určenou všem členům farních společenství vybízející k vnitřní obrodě a plnému zapojení do díla nové evangelizace, vlastní text po úvodních úvahách spíše cílí k biskupům a nabízí jim vodítko při snahách zreformovat určité vnější struktury tak, aby nově odpovídaly měnícím se požadavkům dnešního světa. Není však jisté, zda se to tomuto dokumentu podařilo, poněvadž kromě nabídky spojení vícero farností do pastoračních jednotek a více vikariátů do pastoračních oblastí vesměs nenabízí nic nového. Snad tedy jen čas ukáže, zda se tato instrukce stane vpravdě inspirací a pomocí při úpravě farních struktur a možnostech všeobecného Božího lidu zapojit se do evangelizačního poslání církve, anebo zda se zařadí mezi mnohé církevní dokumenty, na něž si časem nikdo ani nevzpomene.

Resumé

Uprostřed proměn daných ve společnosti a promítajících se i do pastorační péče stojící na farní pastorační vydala v červenci 2020 Kongregace pro klérus instrukci *Pastorální konverze farního společenství ve službách evangelizačního poslání církve*. Tento článek přináší kanonickoprávní pohled na její ustanovení. Instrukce vedle resumé současně právní úpravy poskytuje rovněž vysvětlující komentáře některých ustanovení kánonů Kodexu kanonického práva či návod k jejich realizaci. K tomu jako novinku podporující pastorační péči nabízí instrukce biskupům nové možnosti reformy vnějších struktur sdružujících více farností či okrskových vikariátů. Tento článek tedy přináší přehled všeho nového (nad rámec současné kanonickoprávní úpravy), co tato instrukce obsahuje.

Summary

Instruction on Pastoral Conversion of Parish

In the midst of the changes of the society that are reflected in the parish pastoral care, the Congregation for the Clergy issued an instruction *The Pastoral Conversion of the Parish Community in the Service of the Evangelizing Mission of the Church* in July 2020. This article provides a canonical analysis of its provisions. In addition to the summary of the current legislation, the instruction also provides explanatory comments on some provisions of the canons of the Code of Canon Law or instructions for their implementation. To this end, as an innovation supporting pastoral care, the instruction offers bishops new possibilities

for the reform of external structures associating several parishes or district vicariates. This article therefore provides an overview of everything new (beyond the current canon law regulation) that this instruction contains.

Klíčová slova: farnost, farář, administrátor farnosti, reforma farností, pastorační péče, laici, apoštolát

Key words: parish, parish priest, parish administrator, parish reform, pastoral care, lay people, apostolate

Autor

ICLic. PaedDr. Mgr. Marián Bartoloměj Čačík O.Praem., narozen roku 1978, vyučuje kanonické právo na Katolické teologické fakultě Univerzity Karlovy v Praze a je soudcem Metropolitního církevního soudu v Praze. Vystudoval Katolickou teologickou fakultu Univerzity Karlovy v Praze, Pedagogickou fakultu Katolické univerzity v Ružomberku a Fakultu práva, kanonického práva a správy Katolické univerzity Jana Pavla II. v Lublinu.

Author

ICLic. PaedDr. Mgr. Marián Bartoloměj Čačík O.Praem., born in 1978, teaches canon law at the Catholic Theological Faculty, Charles University in Prague, and is a judge of the Metropolitan Ecclesiastical Court in Prague. He graduated from the Catholic Theological Faculty of Charles University in Prague, the Faculty of Education of Catholic University in Ružomberok (Slovakia) and the Faculty of Law, Canon Law and Administration of John Paul II Catholic University in Lublin (Poland).

ICLic. PaedDr. Mgr. Marián Bartoloměj Čačík O.Praem.

Nebošická 118

164 00 Praha 6 – Nebošice

e-mail: cacik@centrum.cz